

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף קטו

פרק ששה עשר. משנה: כל כתבי הקודש (= כגון תנ"ך), מותר להציל אותם מפני הדליקה בשבת (= יבואר לקמן להיכן מותר להצילם), בין שקוראים בהם (= כגון נביאים) ובין שאין קוראים בהם (= כגון כתובים), ואפילו שהם כתובים בכל לשון טעונים גניזה. ומפני מה אין קוראים בכתובים בשבת? מפני ביטול בית המדרש (= לפי שהם מושכים את הלב, ובשבת היו דורשים דרשה לבעלי בתים שעסוקים במלאכה כל השבוע, ובתוך הדרשה היו מורים להם הלכות, ועדיף שישמעו את הדרשה משיקראו בכתובים).

גמרא: היו כתבי הקודש כתובים בתרגום (= ארמית) או בכל לשון, לדעת רב הונא לא מצילים אותם מפני הדליקה ולדעת רב חסדא מצילים.

מחלוקתם היא רק לדעה שאומרת שאסור לקרוא בכתבי הקודש הכתובים בכל לשון, שלדעת רב הונא לא מצילים כיון שאסור לקרוא בהם, ולדעת רב חסדא מצילים משום בדיון כתבי הקודש.

למדנו במשנתנו: 'כל כתבי הקודש מצילין אותן מפני הדליקה בין שקורין בהן ובין שאין קורין בהן ואף על פי שכתובים בכל לשון טעונים גניזה'. לדעת רב הונא המשנה מתפרשת כך: 'בין שקורין בהן' - נביאים, 'ובין שאין קורין בהן' - כתובים, במה דברים אמורים? שהם כתובים בלשון הקודש, אבל אם הם כתובים בכל לשון אפילו שבשבת אין מצילים אותם בכל זאת הם טעונים גניזה. לדעת רב חסדא המשנה מתפרשת כך: 'בין שקורין בהן' - נביאים, 'ובין שאין קורין בהן' - כתובים, אף על פי שהם כתובים בכל לשון מצילים אותם, והמקק שלהם (= הרקבובית של אכילת התולעים) טעונה גניזה.

ברייתא: הברכות (= תפילת שמונה עשרה ושאר ברכות) והקמיעין אפילו שיש בהם אותיות של שם ה' ופסוקים מהתורה, אין מצילים אותם מפני הדליקה בשבת, והם נשרפים במקומם. ולכן אמרו שכותבי ברכות הם כשורפי תורה, שהרי לא יצילום מפני הדליקה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

היו כתבי הקודש כתובים בסם (= צבע צהוב), בסיקרא (= אדום), בקומוס ובקנקנתום, והיו כתובים בלשון הקודש, מצילים אותם מפני הדליקה בשבת. וכפי שלמדנו בברייתא - ששאר ספרי הקודש אף אם נכתבו בכל לשון מצילים אותם מפני הדליקה בשבת, אבל את מגילת אסתר לא מצילים אלא אם היא כתובה אשורית, על קלף, ובדיו.

הגמרא אומרת לקמן שפרשת 'ויהי בנסוע הארון' נחשבת לספר בפני עצמו, כלומר שספר במדבר נחלק לשלושה ספרים: עד פרשת 'ויהי בנסוע' הוא ספר אחד, פרשת 'ויהי בנסוע' היא ספר שני, ומשם הוא ספר שלישי. בפרשת 'ויהי בנסוע' יש שמונים וחמש אותיות, וזהו השיעור לספר תורה שנמחק או בלה, שאם נשאר בו שמונים וחמש אותיות עדיין הוא בקדושתו.

ספר תורה שאין בו כדי ללקט שמונים וחמש אותיות (= שנשארה כאן תיבה ובמקום אחר תיבה), ואין בליקוט אזכרות (= שם ה'), אין מצילים אותו מפני הדליקה בשבת.

הגמרא מקשה שהרי למדנו בברייתא שתרגום שכתבו מקרא (= מילים בארמית הכתובות בתורה כגון 'יגר שהדותא' שכתבן בלשון הקודש), ומקרא שכתבו תרגום (= מילים הכתובות במקרא בלשון הקודש שכתבן בארמית), וכתב עברית (= שלא כתב בכתב אשורי שלנו אלא בכתב של עבר הנהר), מצילים מפני הדליקה בשבת. והרי 'תרגום שכתבו מקרא' הם התיבות 'יגר שהדותא' שאין בהם שמונים וחמש אותיות, וכתוב שמצילים אותם? הגמרא מתרצת שכוונת הברייתא שתיבות אלו **משלימות** את הספר כדי ללקט בו שמונים וחמש אותיות.

לדעת רב הונא השמונים וחמש תיבות צריכות להיות מכונסות, ולדעת רב חסדא אפילו כשהן מפוזרות הן מצטרפות. הגמרא מקשה על רב הונא שהרי למדנו בברייתא - 'ספר תורה שבלה אם יש בו **ללקט** שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין...!', משמע שהן מפוזרות? הגמרא מתרצת שהברייתא שאמרה 'ללקט' כוונתה ללקט מילים ולא אותיות, ומחלוקתם של רב הונא ורב חסדא היא כשהוא מלקט אותיות.